

En ny bølge velkommen!

– Feminister er mer nødvendige nå enn da vi var aktive. Fortsatt trenger vi argumenter for likeverd mellom kjønnene som skjerper synet på samfunn, strukturer og økonomi. En ny bølge er derfor velkommen.

Edwige Mortyr i Venezia i 1980., Foto: Rigmor Johannessen

Min mor var yrkesaktiv fra jeg var åtte år gammel. Ingen andre mødre var yrkesaktive den gangen der jeg bodde. 14 år gammel, i 1. realskoleklasse, søkte jeg skolestyret om å få sløyd i stedet for håndarbeid. Søknaden ble avslått. Jenter fikk ikke delta i skolekorpset, eller guttemusikken som det het, og heller ikke spille fotball. Jeg var flink til å svømme, ro og klatre i trær. Det fikk jenter lov til.

Fakta: Om forfatteren Edwige Mortyr

▼

Edwige Mortyr er født i 1944. Hun var utdannet bibliotekar i 1965, og har også studerte økonomi og filosofi. Hun har arbeidet ved mange forskjellige bibliotek. Edwige var aktiv i Nyfeministene fra midten av 1970-tallet. Hun nyter godt av Oslos natur, teater- og konsertliv.

Fortellingen er en del av prosjektet Nyfeminister forteller med personlige historier av kvinner som gikk inn i nyfeministbevegelsen på 1970-tallet.

Nyfeminister forteller er et samarbeid mellom Rita Bjørnulf, Tonje Kolle, Kirsten Waarli og Margrete Wiig.

Kontakt: nyfeministene@gmail.com

Mannsyarker og kvinneyrker

Jeg meldte meg inn i en fagforening da jeg kom i arbeid, og tok opp med foreningen at den skulle arbeide for at ingen stillinger i det offentlige skulle utlyses som 50 prosent stilling. Dette er dessverre fortsatt ikke gjennomført. Begrunnelsen min var at ingen typiske mannsyrker ville lyse ut en slik stilling. Typiske kvinneyrker ble rammet.

“

Jeg mente det ikke skulle være andre regler for kvinner enn for menn.

Jeg var tidlig opptatt av lik lønn for likeverdig arbeid, kvinners rett til å utdanne seg til det yrket de hadde lyst til og retten til selvbestemt abort. Jeg var motstander av statskirken, men mente at dersom kvinner ønsket å bli prest, biskop eller lignende – måtte kvinner ha rett til det. Det samme med Forsvaret. Jeg mente det ikke skulle være andre regler for kvinner enn for menn.

Til Nyfeministene

Jeg kom til Oslo i 1967 og meldte meg inn i Norsk kvinnesaksforening (NKF), hvor jeg har vært styremedlem. Jeg har også vært styremedlem i Oslo Kvinnesaksforening (OKF). NKF og OKF har verdifulle erfaringer når det gjelder kvinnehistorie og arbeider blant annet med uttalelser i aktuelle saker til departementene og det offentlige forøvrig.

Nyfeministene var aksjonspreget, slik kvinneorganisasjonen Ottar er i dag. Det var helt naturlig for meg å kontakte Nyfeministene. Kvinnefronten var uaktuell da den var styrt av «ML-gutta» (marxist-leninister). Organisasjonen Brød og roser eksisterte ikke ennå.

Hvordan jeg kom i kontakt med Nyfeministene, husker jeg ikke. Jeg oppsøkte Uranienborgveien 11, hvor det skulle være et møte, men det var enten feil dato eller feil tidspunkt. Jeg prøvde flere ganger å komme i kontakt, men med hvem og hvor? Det klarte jeg ikke å finne ut av. I 1975 kom jeg imidlertid med i Nyfeministene. Vi som dannet bevisstgjøringsgruppe kjente ikke hverandre. Vi var fire kvinner. Jeg tror at det siste møtet var i mai 1982.

8. mars 1981. Edwige Mortyr, Nyfeministene, og Grethe Rønneberg, Oslo Faglige kvinnebevegelse, bærer hovedparolen i toget gjennom Stortingsgaten i Oslo. Foto: NTB

8. mars-appell

Til 8. mars-arrangementet i 1977 holdt jeg appellen i Samfunnssalen i Oslo Arbeidersamfunn. Da hadde jeg aldri tidligere brukt mikrofon. Jeg holdt også 8. mars-appellen i Borggården til Rådhuset noen år senere.

For Nyfeministene var jeg representant i Samarbeidsutvalget for 8. mars i flere år, blant annet det året Samarbeidsutvalget og Kvinnefronten ble enige om å lage ett tog i Oslo. En fra Kvinnefronten ga meg et flott kompliment: «Det er fint å se at en kvinne kan vise sinne uten å smile etterpå.». Jeg var også i redaksjonen i Sirene i en periode rundt 1980, og det var nok fordi jeg var nyfeminist.

Nyfeministene hadde kontor på Kvinnehuset, og jeg arbeidet ofte på kontoret med medlemslister og annet arbeid. Mesteparten av mitt engasjement i Nyfeministene var i tilknytning til [8. mars](#).

8. mars 1981. Edwige Mortyr, Nyfeministene, sammen med Tove Rugtvedt, Oslo faglige kvinnebevegelse, utenfor Kvinnehuset i Oslo.

Sterilisering

Da jeg var 25 år gammel søkte jeg om sterilisering. Søknaden ble avslått. Jeg var for ung til å bestemme over mitt eget liv, men gammel nok til å ta ansvar for et annet liv. Som 30-åring søkte jeg på nytt, og søknaden ble innvilget.

Jeg fortalte om dette på et plenums møte i Nyfeministene, og da ble det hevdet at sterilisering var «ufeministisk». I dag er det skrevet bok om kvinner som velger ikke å få barn. Jeg forsøkte også å få Nyfeministene til å engasjere seg i omskjæring av kvinner. I plenum mente de imidlertid at dette var tradisjon og kultur.

Flat struktur

Nyfeministenes flate struktur synes jeg fungerte dårlig. Det er alltid en kvinne eller to som har maktsug i magen og blir en slags leder uten å bli valgt, og som heller ikke kan kastes. I en flat struktur har heller ingen ansvar. Jeg hadde for eksempel alle referatene fra Nyfeministene, men kastet dem en gang jeg flyttet og ikke lenger hadde plass. Nyfeministene ble borte da Kvinnehuset opphørte i 1989.

Nyfeminist og sjef

Jeg bestemte meg for å bli sjef i mitt yrke før jeg fylte 40, og det ble jeg. Like før jeg tiltrådte stillingen i 1981 hadde det vært et bilde i en avis av Tove Rugtvedt fra Oslo faglige kvinnebevegelse og meg med en 8. mars-plakat foran Kvinnehuset. «Gutta» på jobb sa at når jeg kom, kunne de bare legge penisen sin på skrivebordet mitt. Dette fikk jeg vite noen år senere.

Edwige Mortyr i 2020. Foto: Margrethe Holmstad

Jeg deltok aldri i noen aksjoner som nyfeminister arrangerte. Jeg var i arbeid og kunne ikke risikere å bli arrestert eller bli bøtelagt.

En ny bølge

Nyfeminist-aktiviteten skjerpet argumentene for likeverd mellom kjønnene og hjalp oss til å snakke i plenum. Med «nyfeminist-briller» blir synet på samfunn, strukturer, økonomi og så videre skjerpet. Jeg oppfatter meg selv som nyfeminist fortsatt, selv om jeg ikke er aktiv. Jeg ønsker og håper at en ny nyfeminist-bølge kommer, da feminister er mer nødvendig nå enn da vi var aktive.

NYFEMINISTER FORTELLER

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.